

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาการรับรู้ระยะ ฮิสลามี่ยะฮุและการนำมาปรับใช้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ คือ บุคลากรครูจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 5 โรงเรียนคือ โรงเรียนมุสลิมสันติธรรมมูลนิธิ โรงเรียนประทีปศาสน์ โรงเรียนอัลมูวาหะฮีดีน โรงเรียนมัธยมชาตูลออุลุมิดดิน และโรงเรียนพัฒนศาสนวิทยา จำนวน 127 คน โดยแจกแบบสอบถามจำนวน 127 ชุด และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 127 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างและจำนวนแบบสอบถาม

จากการวิจัยเรื่อง “การรับรู้ระยะ ฮิสลามี่ยะฮุและการนำมาปรับใช้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลผลและความหมายของการวิเคราะห์ได้ตรงกัน ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์และคำย่อดังต่อไปนี้

\bar{X}	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาค่าเฉลี่ย
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.1 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้ ความเข้าใจของครูต่อการรับรู้ระยะ ฮิสลามี่ยะฮุ

ในโรงเรียน

ตอนที่ 3 ระดับการนำกระบวนการรับรู้ระยะ ฮิสลามี่ยะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 1 นี้ ผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานด้านการตรูปียะฮู อีสลามมียะฮูทำการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละตามตัวแปร ดังแสดงในตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	56	44.1
หญิง	71	55.9
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 71 คน (ร้อยละ 55.9) และเพศชายจำนวน 56 คน (ร้อยละ 44.1) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของอายุผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
25-30 ปี	65	51.2
31-40 ปี	24	18.9
41-50 ปี	20	15.7
51 ปีขึ้นไป	18	14.2
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ 25-30 ปีมากที่สุด จำนวน 65 คน (ร้อยละ 51.2) รองลงมาคือ 31-40 ปี จำนวน 24 คน (ร้อยละ 18.9) และมีอายุ 41-50 ปี (ร้อยละ 15.7) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	60	47.2
มีครอบครัว	67	52.8
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่าสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพมีครอบครัวจำนวน 67 คน (ร้อยละ 52.8) และโสดจำนวน 60 คน (ร้อยละ 47.2) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของระดับการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	103	81.1
ปริญญาโท	16	12.6
ปริญญาเอก	2	1.6
อื่นๆ	6	4.7
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.4 พบว่าระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 103 คน (ร้อยละ 81.1) รองลงมาคือปริญญาโทจำนวน 16 คน (ร้อยละ 12.6) และอื่นๆ จำนวน 6 คน (ร้อยละ 4.7) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ครูสอนศาสนา	69	54.3
ครูสอนสามัญ	58	45.7
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.5 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นครูสอนศาสนา จำนวน 69 คน (ร้อยละ 54.3) และครูสอนสามัญจำนวน 58 คน(ร้อยละ 45.7) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของประสบการณ์ในการทำงานด้านการตักเตือนอิสลามียะฮ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
1-3 ปี	43	33.9
4-6 ปี	31	24.4
7-9 ปี	11	8.7
มากกว่า 10 ปี	42	33.1
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.6 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการตักเตือนอิสลามียะฮ์ 1-3 ปี มากที่สุด จำนวน 43 คน(ร้อยละ 33.9) รองลงมาคือ มากกว่า 10 ปี จำนวน 42 คน (ร้อยละ 33.1) และ 4-6 ปีจำนวน 31 คน(ร้อยละ 24.4) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้ ความเข้าใจของบุคลากรครูในด้านการจัดการตักเตือนอิสลามียะฮ์ในโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 2 นี้ ผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลระดับความรู้ ความเข้าใจของบุคลากรครูเกี่ยวกับการจัดการตักเตือนอิสลามียะฮ์ในโรงเรียน จากแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ จำนวน 20 ข้อ ดังแสดงในตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของการตรึงยะฮุ อิสลามียะฮุ สมควรยึดมาจากแหล่งใดเป็นสำคัญ

การตรึงยะฮุ อิสลามียะฮุ สมควรยึดมาจากแหล่งใดเป็นสำคัญ	จำนวน	ร้อยละ
จากอัลกุรอาน	11	8.7
จากอัลหะดีษ	3	2.4
จากอัลกุรอานและอัลหะดีษ	33	26.0
จากสำนักฟิกฮ์ทั้งสี่	1	0.8
ถูกทุกข้อ	79	62.2
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.7 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยึดหลักการตรึงยะฮุ อิสลามียะฮุ แบบถูกทุกข้อ (จากอัลกุรอาน, จากอัลหะดีษ, จากอัลกุรอานและอัลหะดีษ, จากสำนักฟิกฮ์ทั้งสี่) มากที่สุด จำนวน 79 คน (ร้อยละ 62.2) รองลงมาคือจากอัลกุรอานและอัลหะดีษจำนวน 33 คน (ร้อยละ 26.0) ยึดมาจากอัลกุรอานจำนวน 11 คน (ร้อยละ 8.7) และยึดจากอัลหะดีษ 3 คน (ร้อยละ 2.4) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบคำถามความหมายที่สอดคล้องกับตัวบียะฮ์

ความหมายที่สอดคล้องกับตัวบียะฮ์	จำนวน	ร้อยละ
ตะอ์ลีม คือ การศึกษา	8	6.3
ตะอ์ดีบ คือ สั่งสอน อบรม	14	11.0
ตัชกียะฮ์ คือ ชัดเกล้า บ่มเพาะ	14	11.0
ตันซีอะฮ์ คือ พัฒนา	3	2.4
ถูกทุกข้อ	88	69.3
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.8 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบคำถามความหมายที่สอดคล้องกับตัวบียะฮ์ตอบว่าถูกทุกข้อมากที่สุด จำนวน 88 คน (ร้อยละ 69.3) รองลงมาคือตะอ์ดีบ คือ สั่งสอน อบรมและตัชกียะฮ์ คือ ชัดเกล้า บ่มเพาะ จำนวน 14 คน (ร้อยละ 11.0) และตะอ์ลีม คือ การศึกษา จำนวน 8 คน (ร้อยละ 6.3)

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบคำถามเกี่ยวกับการตัวบียะฮ์ บังเกิดผลมากที่สุด

วิธีที่การตัวบียะฮ์บังเกิดผลมากที่สุด	จำนวน	ร้อยละ
การเรียนการสอน	41	32.3
การเป็นแบบอย่าง	68	53.5
การส่งเสริมให้กระทำความดี	15	11.8
การห้ามปรามความชั่ว	2	1.6
การส่ำทับเตื่อนและการลงโทษ	1	0.8
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.9 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบคำถามเกี่ยวกับการตีปี๊บะฐบั้งเกิดผลมากที่สุดคือการเป็นแบบอย่าง จำนวน 68 คน (ร้อยละ 53.5) รองลงมาคือการเรียนการสอน จำนวน 41 คน (ร้อยละ 32.3) และการส่งเสริมให้กระทำความดี จำนวน 15 คน (ร้อยละ 11.6) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามหากเห็นนักเรียนทำผิดควรปฏิบัติอย่างไร

หากเห็นนักเรียนทำผิด ควรปฏิบัติอย่างไร	จำนวน	ร้อยละ
ลงโทษหน้าแถว หรือ หน้าชั้นเรียน	2	1.6
ตำทับเตือนอย่างรุนแรงให้นักเรียนเกรงกลัว	4	3.1
นิ่งเฉย ไม่สนใจ ถือว่านักเรียนยังเด็ก	1	0.8
ให้คำตักเตือน และบอกผลดีผลเสียของการกระทำนั้น	102	80.3
ถูกทุกข้อ	18	14.2
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.10 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามหากเห็นนักเรียนทำผิด ควรปฏิบัติอย่างไร ส่วนใหญ่ตอบว่าให้คำตักเตือนและบอกผลดีผลเสียของการกระทำนั้น มากที่สุด จำนวน 102 คน (ร้อยละ 80.3) รองลงมาคือ ถูกทุกข้อ จำนวน 18 คน (ร้อยละ 14.2) และตำทับเตือนอย่างรุนแรงให้นักเรียนเกรงกลัว จำนวน 4 คน (ร้อยละ 3.1) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุควรรู้ใช้แหล่งมาจากที่ใด

การตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุควรรู้ใช้แหล่งมาจากที่ใด	จำนวน	ร้อยละ
ทฤษฎีการจัดการศึกษาจากตะวันออกและตะวันตก	1	0.8
วัฒนธรรมประเพณีที่สืบต่อกันมา	4	3.1
แบบอย่างจากผู้ที่ชื่อเสียงทั้งหลาย	6	4.7
อัลกุรอานและฮิสตอรีของท่านนบี	91	71.7
ถูกทุกข้อ	25	19.7
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.11 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุควรรู้ใช้แหล่งมาจากอัลกุรอานและฮิสตอรีของท่านนบีมากที่สุด จำนวน 91 คน (ร้อยละ 71.7) รองลงมาคือถูกทุกข้อ จำนวน 25 คน (ร้อยละ 19.7) และแบบอย่างจากผู้ที่ชื่อเสียงทั้งหลายจำนวน 6 คน (ร้อยละ 4.7) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าข้อใดคือหลักการตรูบียะฮุ

ข้อใดคือหลักการตรูบียะฮุ	จำนวน	ร้อยละ
เชื่อว่านักเรียนทุกคนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกัน	4	3.1
เชื่อว่านักเรียนทุกคนมีศักยภาพและสามารถพัฒนาได้	11	8.7
เชื่อว่านักเรียนทุกคนย่อมมีความแตกต่างทั้งความคิดและการแสดงออก	9	7.1
การตรูบียะฮุต้องเป็นไปตามลักษณะค่อยเป็นค่อยไปอย่างเป็นขั้นตอน	18	14.2
ถูกทุกข้อ	85	66.9
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.12 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าหลักการตรูปียะฮุคือถูกทุกข้อมากที่สุด จำนวน 85 คน (ร้อยละ 66.9) รองลงมาคือการตรูปียะฮุต้องเป็นไปตามลักษณะค่อยเป็นค่อยไปอย่างเป็นขั้นตอน จำนวน 18 คน (ร้อยละ 14.2) และเชื่อว่านักเรียนทุกคนมีศักยภาพและสามารถพัฒนาได้ จำนวน 11 คน (ร้อยละ 8.7) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ

กระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ	จำนวน	ร้อยละ
เชิญตำรวจมาให้ความรู้เรื่องยาเสพติดแก่นักเรียน	8	6.3
เชิญตัวแทนบริษัทมาอบรมเรื่องการขับขีปลอดภัยแก่นักเรียน	8	6.3
เปิดโอกาสให้สถาบันการศึกษาเข้ามาแนะแนวการศึกษาต่อแก่นักเรียน	20	15.7
ส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกันละหมาดญะมาอะฮ์ที่มีสยิด	82	64.6
จัดกิจกรรมเขียนเรียงความเรื่องการศึกษาเรียนรู้	9	7.1
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.13 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่ากระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุพบว่า ส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกันละหมาดญะมาอะฮ์ที่มีสยิดมากที่สุด จำนวน 82 คน (ร้อยละ 64.6) รองลงมาคือเปิดโอกาสให้สถาบันการศึกษาเข้ามาแนะแนวการศึกษาต่อแก่นักเรียน จำนวน 20 คน (ร้อยละ 15.7) และจัดกิจกรรมเขียนเรียงความเรื่องการศึกษาเรียนรู้ จำนวน 9 คน (ร้อยละ 7.1) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับความหมายของอัลฮะดีษ “เมื่อลูกหลานอาดัมได้เสียชีวิตลง การงานของเขาได้ขาดสะบั้นลง (ไม่ได้รับผลการตอบแทนใดๆ) เว้นแต่ สามประการ คือ การบริจาคเพื่อสาธารณประโยชน์ หรือความรู้ที่ยังประโยชน์ หรือ บุตรที่ดี ที่ขอพรให้เขา” ตรงกับหลักการในข้อใด

ความหมายของอัลฮะดีษ ตรงกับหลักการในข้อใด	จำนวน	ร้อยละ
หลักการศรัทธา	35	27.6
กระบวนการศรัทธา	11	8.7
จุดมุ่งหมายการศรัทธา	30	23.6
ผลการศรัทธา	48	37.8
ปัญหาการศรัทธา	3	2.4
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.14 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับความหมายของอัลฮะดีษ พบว่า ตอบว่าผลการศรัทธามากที่สุด จำนวน 48 คน (ร้อยละ 37.8) รองลงมาคือหลักการศรัทธา จำนวน 35 คน (ร้อยละ 27.6) และจุดมุ่งหมายการศรัทธา จำนวน 30 คน (ร้อยละ 23.6) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับความหมายจากอา
 ยะฮัลลุกรอ่าน "ไ้บรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย พวกท่านจงปกป้องตัวของสุเจ้าและครอบครัวของสุเจ้าให้
 พ้นจากไฟนรกเถิด...." ตรงกับข้อใด

ความหมายจากอายะฮัลลุกรอ่านตรงกับข้อใด	จำนวน	ร้อยละ
การกำชับและสำทับเตือน	79	62.2
การกล่าวถึงการลงโทษ	13	10.2
การสร้างแรงจูงใจ	4	3.1
การเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์	1	0.8
ถูกทุกข้อ	30	23.6
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.15 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับความหมายของอา
 ยะฮัลลุกรอ่านพบว่าตอบว่าการกำชับและสำทับเตือนมากที่สุด จำนวน 79 คน (ร้อยละ 62.2)
 รองลงมาคือถูกทุกข้อ จำนวน 30 คน (ร้อยละ 23.6) และการกล่าวถึงการลงโทษ จำนวน 13 คน
 (ร้อยละ 10.2) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับการใช้เรื่องราวใดมาปรับใช้ในการตักเตือนให้เหมาะสม

การนำหลักตักเตือนมาปรับใช้ให้เหมาะสม	จำนวน	ร้อยละ
เรื่องราวของลูกมาน อัลหะกิม	56	44.1
เรื่องราวของบิณญุสฟูและพี่น้องของท่าน	18	14.2
เรื่องราวของนบีมุซา และคิฎร	11	8.7
เรื่องราวของชาวถ้ำ	12	9.4
เรื่องราวของกลุ่มชนของนบีอิบรอฮีม	30	23.6
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.16 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับการนำหลักตักเตือนมาปรับใช้ให้เหมาะสมพบว่าตอบว่าเป็นเรื่องราวของลูกมานอัลหะกิม มากที่สุด จำนวน 56 คน (ร้อยละ 44.1) รองลงมาคือเรื่องราวกลุ่มชนของนบีอิบรอฮีม จำนวน 30 คน (ร้อยละ 23.6) และ เรื่องราวของบิณญุสฟูและพี่น้องของท่าน จำนวน 18 คน (ร้อยละ 14.2) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับบุคคลที่ปฏิบัติตนไม่สอดคล้องกับการตักเตือน

บุคคลที่ปฏิบัติตนไม่สอดคล้องกับการตักเตือน	จำนวน	ร้อยละ
ครูซัลมา มักจะยิ้มเสมอเมื่อเจอกับเพื่อนครู	17	13.4
ครูซัลวา มักจะใช้นักเรียนช่วยถือสิ่งของให้เสมอๆ	20	15.7
ครูนัจมา มักจะใช้นักเรียนทำความสะอาดห้องพักครูเสมอๆ	10	7.9
ครูนัจวา มักจะนั่งพูดคุยเรื่องผู้อื่นให้นักเรียนฟังเสมอๆ	72	56.7
ครูอันวา มักจะเลี้ยงอาหารนักเรียนที่ลำบากเสมอ	8	6.3
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.17 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับบุคคลที่ปฏิบัติตนไม่สอดคล้องกับการตรูปียะฮุ ตอบว่าครูนั้นความมักจะนั่งพูดคุยเรื่องผู้อื่นให้นักเรียนฟังเสมอๆมากที่สุด จำนวน 72 คน (ร้อยละ 56.7) รองลงมาคือ ครูซัดความมักจะให้นักเรียนช่วยถือสิ่งของให้เสมอๆ จำนวน 20 คน (ร้อยละ 15.7) และครูซัดความมักจะยิ้มเสมอเมื่อเจอกับเพื่อนครูจำนวน 17 คน (ร้อยละ 13.4) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ

จุดมุ่งหมายของการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อขัดเกลาด้านจิตวิญญาณ	60	47.2
เพื่อขัดเกลาด้านสติปัญญา	7	5.5
เพื่อขัดเกลาด้านร่างกาย	8	6.3
เพื่อสร้างบุคคลคุณธรรม	46	36.2
เพื่อเกียรติยศและชื่อเสียง	6	4.7
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.18 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจุดมุ่งหมายของการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ พบว่า ตอบว่าเพื่อขัดเกลาด้านจิตวิญญาณมากที่สุด จำนวน 60 คน (ร้อยละ 47.2) รองลงมาคือ เพื่อสร้างบุคคลคุณธรรม จำนวน 46 คน (ร้อยละ 36.2) และเพื่อขัดเกลาด้านร่างกาย จำนวน 8 คน (ร้อยละ 6.3) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับหากเป็นครูฝ่ายตวัปียะสุ จะนำหลักตวัปียะสุมาสอนนักเรียนอย่างไร

หากเป็นครูฝ่ายตวัปียะสุ จะนำหลักตวัปียะสุมาสอนนักเรียนอย่างไร	จำนวน	ร้อยละ
มีทักษะด้านการประกอบอาชีพ	13	10.2
มีทักษะด้านเทคโนโลยี	5	3.9
มีทักษะด้านการป้องกันตัว	10	7.9
มีความรู้ทั้งศาสนาและสามัญ	25	19.7
เป็นปาวที่นอบน้อมต่อพระผู้เป็นเจ้า	74	58.3
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.19 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับหากเป็นครูฝ่ายตวัปียะสุ จะนำหลักตวัปียะสุมาสอนนักเรียนอย่างไร ตอบว่าเป็นปาวที่นอบน้อมต่อพระผู้เป็นเจ้ามากที่สุด จำนวน 74 คน(ร้อยละ 58.3) รองลงมาคือมีความรู้ทั้งศาสนาและสามัญจำนวน 25 คน(ร้อยละ 19.7) และมีทักษะด้านการประกอบอาชีพ จำนวน 13 คน(ร้อยละ 10.2) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับอัลหะดีษ และสรุปว่าได้บทเรียนด้านตวัปียะสุอย่างไร

เกี่ยวกับอัลหะดีษ และสรุปว่าได้บทเรียนด้านตวัปียะสุอย่างไร	จำนวน	ร้อยละ
บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ	40	31.5
ทุกคนต่างมีภาระหน้าที่	3	2.4
ทุกคนต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่	24	18.9
ทุกคนต้องถูกสอบสวนต่อหน้าที่	43	33.9
ทุกคนจะถูกตอบแทนเนื่องจากหน้าที่	17	13.4
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.20 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบตอบเกี่ยวกับอัลหะดีษ และสรุปว่าได้บทเรียนด้านตัรบียะฮ์อย่างไร ตอบว่าทุกคนต้องถูกสอบสวนต่อหน้าที่มากที่สุด จำนวน 43 คน (ร้อยละ 33.9) รองลงมาคืออบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ จำนวน 40 คน (ร้อยละ 31.5) และทุกคนต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่ จำนวน 24 คน (ร้อยละ 18.9) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับหะดีษที่จะทำให้ตระหนักถึงผลบุญคุณค่าของการตัรบียะฮ์

หะดีษที่จะทำให้ตระหนักถึงผลบุญคุณค่าของการตัรบียะฮ์	จำนวน	ร้อยละ
1) พวกท่านทุกคนเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบและเขาจะถูกสอบสวนจากหน้าที่รับผิดชอบของเขา	22	17.3
2) บุคคลเจ็ดจำพวกที่พระองค์อัลลอฮ์จะให้พวกเขาอยู่ได้ร่วมเงาของพระองค์ในวันที่ไม่มีร่มเงาใดๆเลยเว้นแต่ร่วมเงาของพระองค์เท่านั้น	20	15.7
3) จงเกรงกลัวต่ออัลลอฮ์ไม่ว่าท่านจะอยู่ที่ใดก็ตาม และจงทำความดีเพื่อลบล้างความชั่ว และจงสังคมกับเพื่อนมนุษย์ด้วยจริยธรรมที่ดีงาม	48	37.8
4) จงรู้ไว้เถิดว่า แท้จริงในร่างกายนั้นมีก้อนเนื้ออยู่ก้อนหนึ่ง หากว่ามันดี ร่างกายทุกส่วนก็จะดีไปด้วย แต่ถ้าหากมันเสีย ร่างกายทุกส่วนก็พลอยเสียไปด้วย จงรู้ไว้เถิดว่าก้อนเนื้อก้อนนั้นก็คือหัวใจ	28	22.0
5) ผู้ที่ดียิ่งในหมู่พวกท่านนั่นก็คือผู้ที่เรียนอัลกุรอานและสอนอัลกุรอาน	9	7.1
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.21 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบ หะดีษที่จะทำให้ตระหนักถึงผลบุญคุณค่าของการตัรบียะฮ์ จงเกรงกลัวต่ออัลลอฮ์ไม่ว่าท่านจะอยู่ที่ใดก็ตาม และจงทำความดีเพื่อลบล้างความชั่ว และจงสังคมกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกับจริยธรรมที่ดีงาม มากที่สุด จำนวน 48 คน (ร้อยละ 37.8) รองลงมาคือ จงรู้ไว้เถิดว่า แท้จริงในร่างกายนั้นมีก้อนเนื้ออยู่ก้อนหนึ่ง หากว่ามันดี ร่างกายทุกส่วนก็จะดีไปด้วย แต่ถ้าหากมันเสีย ร่างกายทุกส่วนก็พลอยเสียไปด้วย จงรู้ไว้เถิดว่าก้อนเนื้อก้อนนั้นก็

คือหัวใจ จำนวน 28 คน (ร้อยละ 22.0) และพวกท่านทุกคนเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบและเขาจะถูกสอบสวนจากหน้าที่รับผิดชอบของเขา จำนวน 22 คน (ร้อยละ 17.3) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.22 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับการตรึงยะฮู อิสลามียะฮูรูปแบบใด ที่จะทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ

การตรึงยะฮู อิสลามียะฮูรูปแบบใด ที่จะทำให้นักเรียน เกิดความภาคภูมิใจ	จำนวน	ร้อยละ
ผ่านเรื่องเล่าในอดีตหรือประวัติศาสตร์	16	12.6
ผ่านการบรรยาย	4	3.1
ผ่านการทำเป็นแบบอย่าง	69	54.3
ผ่านการสัมผัสเตือน	5	3.9
ผ่านการสร้างแรงจูงใจ	33	26.0
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.22 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบการตรึงยะฮู อิสลามียะฮูรูปแบบใด ที่จะทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจพบว่าผ่านการทำเป็นแบบอย่างมากที่สุด จำนวน 69 คน (ร้อยละ 54.3) รองลงมาคือผ่านการสร้างแรงจูงใจจำนวน 33 คน (ร้อยละ 26.0) และผ่านเรื่องเล่าในอดีตหรือประวัติศาสตร์จำนวน 16 คน (ร้อยละ 12.6) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.23 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับการตรึงระยะ อิสลามียะฮ์จะทำให้เกิดสิ่งใด

การตรึงระยะ อิสลามียะฮ์จะทำให้เกิดสิ่งใด	จำนวน	ร้อยละ
การยกระดับจิตวิญญาณให้สูงส่ง	8	6.3
เพิ่มขีดความสามารถของสติปัญญาให้สมบูรณ์	2	1.6
การเตรียมเยาวชนเพื่อภารกิจในอนาคต	10	7.9
การปลูกฝังความดีและขจัดความโง่เขลา	9	7.1
ถูกทุกข้อ	98	77.2
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.23 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบการตรึงระยะ อิสลามียะฮ์จะทำให้เกิดสิ่งใด ถูกทุกข้อมากที่สุด จำนวน 98 คน (ร้อยละ 77.2) รองลงมาคือการเตรียมเยาวชนเพื่อภารกิจในอนาคต จำนวน 10 คน (ร้อยละ 7.9) และการปลูกฝังความดีและขจัดความโง่เขลาจำนวน 9 คน (ร้อยละ 7.1) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.24 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับการกล่าวถึงความแตกต่างระหว่างมุสลิมและมูร็อบบีย

การกล่าวถึงความแตกต่างระหว่างมุสลิมและมูร็อบบีย	จำนวน	ร้อยละ
มุสลิมคือผู้ให้ความรู้ มูร็อบบียคือผู้ให้การอบรมสั่งสอน	9	7.1
มุสลิมคือผู้ให้การอบรมสั่งสอน มูร็อบบียคือผู้ให้ความรู้	17	13.4
มุสลิมคือผู้ให้ความรู้ มูร็อบบียคือผู้ให้การอบรมสั่งสอนและการขัด เกลา	18	14.2
มุสลิมและมูร็อบบียคือผู้ให้ความรู้ผู้เป็นแบบอย่างและให้การอบรม ขัดเกลา	17	13.4
มุสลิมคือผู้ให้ความรู้ มูร็อบบียคือผู้ให้การอบรมสั่งสอนและการขัด เกลา พัฒนา เสียสละเป็นแบบอย่างที่ดี	66	52.0
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.24 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามการกล่าวถึงความแตกต่างระหว่างมุสลิมและมูร็อบบีย ตอบว่ามุสลิมคือผู้ให้ความรู้ มูร็อบบียคือผู้ให้การอบรมสั่งสอนและการขัดเกลา พัฒนา เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี มากที่สุด จำนวน 66 คน (ร้อยละ 52.0) รองลงมาคือ มุสลิมคือผู้ให้ความรู้ มูร็อบบียคือผู้ให้การอบรมสั่งสอนและการขัดเกลา จำนวน 18 คน (ร้อยละ 14.2) และมุสลิมและมูร็อบบียคือผู้ให้ความรู้ ผู้เป็นแบบอย่างและให้การอบรม ขัดเกลา และมุสลิมคือผู้ให้การอบรมสั่งสอน มูร็อบบียคือผู้ให้ความรู้ เท่ากัน จำนวน 17 คน (ร้อยละ 13.4) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.25 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับปัญหาสำคัญที่มีผลต่อการตรูปียะฮุ อีสลามียะฮุ

ปัญหาสำคัญที่มีผลต่อการตรูปียะฮุ อีสลามียะฮุ	จำนวน	ร้อยละ
สื่อเทคโนโลยี	18	14.2
กฎระเบียบ	7	5.5
สังคม หรือสิ่งแวดล้อม	58	45.7
แบบอย่างที่ไม่ดี	38	29.9
การลงโทษที่รุนแรง	6	4.7
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.25 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาสำคัญที่มีผลต่อการตรูปียะฮุ อีสลามียะฮุ ตอบว่า สังคมหรือสิ่งแวดล้อมมากที่สุด จำนวน 58 คน (ร้อยละ 45.7) รองลงมาคือแบบอย่างที่ไม่ดีจำนวน 38 คน (ร้อยละ 29.9) และสื่อเทคโนโลยีจำนวน 18 คน (ร้อยละ 14.2) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.26 แสดงผลสรุประดับคะแนน ความหมายของระดับคะแนน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรูปียะฮุ อีสลามียะฮุในโรงเรียน

ระดับคะแนน	ความหมายของระดับคะแนน	จำนวน(คน)	ค่าร้อยละ
17-20	มีความรู้ ความเข้าใจระดับดีมาก	3	2.36
13-16	มีความรู้ความเข้าใจระดับดี	23	18.11
9-12	มีความรู้ ความเข้าใจระดับปานกลาง	61	48.04
5-8	มีความรู้ ความเข้าใจระดับน้อย	26	20.47
0-4	มีความรู้ ความเข้าใจระดับน้อยมาก	14	11.02
รวม		127	100

จากตารางที่ 4.26 สรุปโดยภาพรวม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุในโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 48.04 รองลงมาคือมีความรู้ ความเข้าใจในระดับน้อย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 20.47 และมีความรู้ความเข้าใจในระดับดีมาก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.36 ถือเป็นจำนวนผู้มีความรู้ความเข้าใจจำนวนน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ระดับการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความเห็นของคุณผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นดังนี้

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียน

การนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียน	\bar{X}	S.D	ระดับ
1) โรงเรียนได้กำหนดวัตถุประสงค์การนำหลักการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียนที่ชัดเจน	4.0630	0.7842	มาก
2) โรงเรียนได้กำหนดหลักการปฏิบัติตนของคุณครูและนักเรียนที่สอดคล้องกับหลักการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ	4.0315	0.8445	มาก
3) โรงเรียนมีการชี้แจง แนะนำแนวทางการนำหลักการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียน	4.1339	0.7597	มาก
4) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรครูนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน	3.7008	1.1220	มาก
5) โรงเรียนได้จัดกิจกรรมให้ความรู้แก่บุคลากรครูและนักเรียนเกี่ยวกับการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	3.7165	1.0304	มาก
6) โรงเรียนได้มีการติดตามการจัดกิจกรรมที่เน้นตามกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ	3.6535	0.9708	มาก

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการนำกระบวนการตุ้บียะฮุ อิสลามียะฮุ มาปรับใช้ในโรงเรียน (ต่อ)

การนำกระบวนการตุ้บียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียน	\bar{X}	S.D	ระดับ
7.โรงเรียนได้กวดขันเรื่องความประพฤติของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และมีฝ่ายงานที่รับผิดชอบการดูแลนักเรียนอย่างชัดเจน	4.1496	0.9434	มาก
8.โรงเรียนได้กำหนดให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนทั้งด้านการพูดและการกระทำ	4.1181	1.1725	มาก
9.โรงเรียนได้จัดกิจกรรมบรรยายให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับตุ้บียะฮุ อิสลามียะฮุตามโอกาสอย่างเหมาะสม	4.0000	0.9511	มาก
10.โรงเรียนให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติตามหลักตุ้บียะฮุ อิสลามียะฮุ ของครูและนักเรียนอย่างเคร่งครัด	3.8661	1.0937	มาก
11.โรงเรียนให้ความสำคัญและส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาอิสลามตามวาระและโอกาส	4.3228	0.7956	มาก
12.โรงเรียนได้ส่งเสริม สั่งห้ามมิให้บุคลากรครูและนักเรียนเข้าใกล้สิ่งที่เป็นที่ต้องห้ามตามหลักการศาสนาอย่างสม่ำเสมอ เช่น ยาเสพติดและอบายมุขต่างๆ	4.3071	0.9129	มาก
13.โรงเรียนได้สนับสนุนสื่อด้านคุณธรรมจริยธรรมอิสลามอย่างเพียงพอและทั่วถึง	3.8346	0.8887	มาก
14.โรงเรียนมีมาตรการและกระบวนการลงโทษที่เหมาะสมเมื่อนักเรียนทำผิด เพื่อให้เกิดสำนึกที่สอดคล้องกับหลักการตุ้บียะฮุ อิสลามียะฮุ	4.1890	0.7425	มาก
15.โรงเรียนได้ส่งเสริมให้บุคลากรครูและนักเรียนมีวินัย ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา มีอمانةฮุและมีคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม	4.3858	0.7771	มาก

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการนำกระบวนการตุ้บียะฮุ อิสลามียะฮุ มาปรับใช้ในโรงเรียน (ต่อ)

การนำกระบวนการตุ้บียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียน	\bar{X}	S.D	ระดับ
16. โรงเรียนได้ส่งเสริมให้นักเรียนรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยอย่างสม่ำเสมอ	4.2756	0.8421	มาก
17. โรงเรียนได้จัดให้มีการทำป้ายนิเทศ หรือป้ายคำสอนจากอัลกุรอาน อัลหะดีษ หรือคำคมของนักการศึกษาอิสลามติดไว้ตามสถานที่ต่างๆ ในโรงเรียน	3.5748	0.8215	มาก
18. โรงเรียนได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีการจัดนิทรรศการ อดฮิวประวัติบุคคลสำคัญและโดดเด่นจากประวัติศาสตร์อิสลาม	3.5118	0.8807	มาก
19. โรงเรียนมีการวัดผล ประเมินผลด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับหลักตุ้บียะฮุ อิสลามียะฮุ	3.7244	0.8699	มาก
20. โรงเรียนได้จัดกิจกรรมทัศนศึกษาที่สอดแทรกการตุ้บียะฮุ อิสลามียะฮุไว้เสมอ	3.4016	1.0635	ปานกลาง
21. โรงเรียนจัดกิจกรรมมอบประกาศนียบัตร มอบรางวัลแก่นักเรียนที่มีคุณธรรม จริยธรรมดีเด่นของโรงเรียน	3.9134	0.9513	มาก
22. โรงเรียนจัดกิจกรรมการแข่งขันวิชาการ ด้านท่องจำอัลกุรอาน อัลหะดีษและดุอาอ์ต่างๆ และการบรรยายศาสนธรรม	3.7402	1.0926	มาก
23. โรงเรียนได้ส่งเสริมและจัดให้มีการอ่านอัลกุรอานนะบะวียะฮุ (ดุอาอ์ยามเช้ายามเย็น) ภายในโรงเรียนเป็นประจำทุกวัน	4.3780	0.7446	มาก
24. โรงเรียนจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์โดยการนำนักเรียนร่วมพัฒนาศาสนสถาน เช่น มัสยิด โรงเรียน กุโบร์ เป็นต้น	4.0394	0.7908	มาก

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการนำกระบวนการตรูปียะสุ อิสลามียะฮุมมาปรับใช้ในโรงเรียน (ต่อ)

การนำกระบวนการตรูปียะสุ อิสลามียะฮุมมาปรับใช้ในโรงเรียน	\bar{X}	S.D	ระดับ
25.โรงเรียนได้มีการจัดค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักเรียน	3.9213	0.8028	มาก
26.โรงเรียนได้มีการส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกันบริจาคเงินเพื่อสาธารณประโยชน์และสังคมสงเคราะห์	4.2047	0.8197	มาก
27.โรงเรียนได้มีการเชิญโต๊ะครู ผู้รู้ หรือนักวิชาการอิสลามมาให้ความรู้หลักธรรมคำสอนอิสลามแก่นักเรียน	3.9843	0.7451	มาก
28.โรงเรียนจัดให้มีการเรียนการสอนที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมอิสลามในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.9921	0.8952	มาก
29.โรงเรียนได้ส่งเสริมคุณธรรมความดีตามหลักธรรมคำสอนอิสลามผ่านชีวประวัติบุคคลตัวอย่างในประวัติศาสตร์อิสลาม	3.9213	0.8783	มาก
30.โรงเรียนได้ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตระหนักในภาคผลการทำคุณงามความดีที่ถูกระบุไว้ในคำสอนของอิสลาม	4.1969	0.8912	มาก
รวม	3.9751	0.49099	มาก

จากตาราง 4.27 ครู ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินว่า ระดับการนำกระบวนการตรูปียะสุ อิสลามียะฮุมมาปรับใช้ในโรงเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.9751 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.49099 ซึ่งโดยภาพรวมมีระดับการนำมาปรับใช้อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีการนำกระบวนการตรูปียะสุ อิสลามียะฮุมมาปรับใช้ในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ โรงเรียนได้ส่งเสริมให้บุคลากรครูและนักเรียนมีวินัย ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา มีอمانةสุและคุณธรรม จริยธรรมอิสลาม ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.77) โรงเรียนได้ส่งเสริมและจัดให้มีการอ่านอัลกุรอ่านนะบะวียะฮุมมา (ดุอาอ์ยามเช้ายามเย็น) ที่โรงเรียนเป็นประจำทุกวัน ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.74) โรงเรียนให้ความสำคัญและส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาอิสลามตามวาระและโอกาส ($\bar{X}=4.32$, S.D.=0.79) โรงเรียนได้ส่งเสริม สั่งห้ามมิให้บุคลากรและนักเรียนเข้าใกล้สิ่งที่เป็นที่

ต้องห้ามตามหลักการศาสนาอย่างสม่ำเสมอ เช่น ยาเสพติดและอบายมุขต่างๆ ($\bar{X}=4.30$, S.D.=0.91) โรงเรียนได้จัดกิจกรรมทัศนศึกษาที่สอดแทรกการตักเตือนอิสลามียะฮ์ไว้เสมอ ($\bar{X}=3.40$, S.D.=1.06) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการนำกระบวนการตักเตือนอิสลามียะฮ์มาปรับใช้ในโรงเรียน

ผลการแสดงความคิดเห็นที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการนำกระบวนการตักเตือนอิสลามียะฮ์มาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งแยกออกเป็นด้านๆ มีดังนี้

4.1 ด้านวิชาการ

- 1) ควรให้มีการสอนอัลกุรอานและอัลหะดีษ บรรยายให้เกิดความตระหนัก ซาบซึ้งสู่การปฏิบัติจริง
- 2) ควรมีการถอดบทเรียนจากอัลกุรอาน อัลหะดีษและประวัติศาสตร์อิสลามเพื่อใช้กับสถานการณ์จริง
- 3) ต้องมีการกำหนดเนื้อหากิจกรรมอย่างเป็นรูปแบบ เพื่อให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมให้มากที่สุดในการบวนการตักเตือนอิสลามียะฮ์
- 4) เชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการตักเตือนอิสลามียะฮ์มาให้ความรู้กับครูและนักเรียน
- 5) นำอัลกุรอานและอัลหะดีษเสริมการบรรยาย
- 6) เชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ให้มากขึ้น
- 7) มุ่งเน้นด้านวิชาการศาสนา เพิ่มความเข้มงวดด้านศาสนาให้มากขึ้น
- 8) จัดให้มีป้ายนิเทศหรือผลงานนักเรียนในห้องเรียน
- 9) จัดอบรมครูศาสนา สัมภาษณ์เกี่ยวกับการนำกระบวนการตักเตือนอิสลามียะฮ์มาปรับใช้ในโรงเรียน
- 10) ควรนำรูปแบบการปฏิบัติและข้อมูลวิชาการโดยผ่านความเข้าใจจากบรรดานักปราชญ์อิสลามที่มีต่ออัลกุรอานและตักเตือนอัลหะดีษ

- 11) ควรส่งเสริมให้ทุกกลุ่มสาระมีการบูรณาการ การเรียนการสอนกับการตรูปียะฮุ อีสลามียะฮุเข้าด้วยกัน
- 12) นำนักเรียนเข้าร่วมฟังการบรรยายศาสนธรรมตามวาระและโอกาส
- 13) ควรจัดงานวิชาการให้นักเรียนได้ฝึกทักษะต่างๆและแข่งขันด้านวิชาการทั้งภายในและภายนอก
- 14) อบรม-บรรยายให้แก่ครู-บุคลากรและแกนนำนักเรียน
- 15) ควรมีการจัดอบรมคุณธรรม จริยธรรมแก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง เหมือนกับการจัดอบรมนักเรียน

4.2 ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี

- 1) ครูและบุคลากรทุกคนต้องเป็นแบบอย่างที่ดี มีบุคลิกภาพที่ดี เพื่อให้นักเรียนได้ซึมซับแบบอย่างที่ดีงาม
- 2) สร้างกลุ่มแกนนำคุณธรรมทั้งครูและนักเรียน
- 3) ส่งเสริมและสร้างให้นักเรียนเป็นผู้นำในหลายๆด้าน
- 4) ครูต้องเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนทั้งในด้านการพูด การแต่งกาย และการแสดงออกต่างๆและต้องเคร่งครัดเรื่องอिบาดะฮุ
- 5) บุคลากรของโรงเรียนทุกคน ควรจะเป็นแบบอย่างที่ดีและถูกต้องให้แก่เรียนในทุกๆด้าน
- 6) ให้บุคลากรตระหนักต่อพฤติกรรมและการแสดงออกในการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

4.3 ด้านการสร้างแรงจูงใจ

- 1) ผู้ที่ทำดี มีความประพฤติดี สมควรให้รางวัล การชมเชย ให้กำลังใจ หรือประกาศเกียรติคุณ
- 2) การให้รางวัลหรือการตอบแทนใดๆ ควรอิงเกณฑ์คุณธรรมจริยธรรมด้วย
- 3) ต้องให้แรงจูงใจอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ นักเรียนมีกำลังใจและกล้าแสดงออกถึงความมีระเบียบวินัย
- 4) มอบรางวัลให้กับนักเรียนที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติได้ในทุกๆด้าน

- 5) ให้งานวัดเมื่อนักเรียนทำดี เช่น การกล่าวชมเชยเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ
- 6) ให้การชมเชย และรางวัลสำหรับคนที่ทำดี มีมารยาทตามกรอบอิสลามทั้งครู บุคลากรและนักเรียน
- 7) ยกย่อง ชมเชยทุกคน ไม่ว่าจะเป็นครู-อาจารย์ บุคลากร หรือนักเรียนเมื่อเห็น เขาทำในสิ่งที่ดีงาม
- 8) สร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดี
- 9) นักเรียนคนใดที่มั่นคงอยู่บนความดีงามและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนควร ให้การยกย่องหรือให้ทุนการศึกษา

4.4 ด้านประวัติศาสตร์

- 1) บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์มีความสำคัญมากในการตรึงบียะฮู เพราะจะเป็น แรงบันดาลใจในการปฏิบัติ
- 2) เสวนา วิเคราะห์ ถอดบทเรียนประวัติบุคคลในประวัติศาสตร์
- 3) เล่า บรรยายประวัติบุคคลในประวัติศาสตร์ เพื่อให้ครูและนักเรียนนำมาเป็น แบบอย่าง
- 4) จัดให้มีป้ายนิเทศหรือผลงานนักเรียนด้านประวัติบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์
- 5) ศึกษาประวัติ สะละฟุศอลิหฺและนำมาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ
- 6) กล่าวถึงคุณงามความดีของบรรพบุรุษในท้องถิ่นให้นักเรียนฟัง เพื่อให้เกิด ความภาคภูมิใจและยินดีที่จะสานต่อความดีนั้นๆต่อไป
- 7) เน้นการนำแบบอย่างที่ดีจากประวัติบรรดานบี ศอหะบะฮฺ และบรรดาผู้มี คุณธรรมทั้งหลาย
- 8) ส่งเสริมให้นักเรียนจัดนิทรรศการ อัดชีวประวัติบุคคลสำคัญและโดดเด่นด้าน คุณงามความดีด้านต่างๆที่สร้างคุณูปการต่อมวลมุสลิม
- 9) จัดบอร์ดนิทรรศการเกี่ยวกับประวัติท่านนบีมูฮัมหมัดมีรูปแบบและเป็นลำดับ ขั้นตอนตลอดชีวิตของท่าน
- 10) ควรมีการแข่งขันเขียนเรียงความเกร็ดประวัติศาสตร์เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของบุคคลต่างๆในสมัยยุคต้นของอิสลาม

11) ให้นักเรียนจัดนิทรรศการอัตชีวหรือผลงานบุคคลในอดีตโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณธรรมจริยธรรม

4.5 ด้านการกำกับเตือนและการลงโทษ

1) การกำกับเตือนและการลงโทษจะทำให้เกิดความสำนึก และทำให้ห่างไกลจากสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลาย

2) การกำกับเตือนและการลงโทษเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องนำมาใช้ในการสั่งสอนนักเรียน เพื่อจะให้นักเรียนได้ตระหนักว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ

3) การจะลงโทษใดๆกับนักเรียน ควรจะต้องยึดตามบทบัญญัติศาสนาเป็นที่ตั้ง

4) ควรให้มีการอบรม ตักเตือน ลงโทษ และจัดค่าย

5) ทุกครั้งที่มีการลงโทษ ควรอบรมให้เกิดการสำนึกผิดก่อน และหากความผิดไม่รุนแรง ก็ควรลงโทษด้วยการอบรมตามรูปแบบที่เหมาะสม

6) ติดตามนักเรียนให้มากขึ้น เข้มงวดให้มากขึ้น ด้วยความร่วมมือกันทุกฝ่ายในโรงเรียนเพื่อการเปลี่ยนแปลง

7) มาตรการการลงโทษควรให้ประโยชน์และเกิดผลดีกับนักเรียนและโรงเรียนโดยรวม ไม่รุนแรงเกินกว่าเหตุ

8) สร้างกระบวนการและขั้นตอนการตักเตือนและการลงโทษอย่างชัดเจน

9) ส่งเสริมให้ครู นักเรียนเกิดความตระหนักในภาคผลการทำงานคุณงามความดีที่ถูกระบุไว้ในคำสอนของอิสลาม

10) ควรให้นักเรียนที่กระทำความผิดได้สำนึกควรให้บำเพ็ญประโยชน์ แทนการลงโทษด้วยการเสียสติ

11) ควรลดการตีแล้วหันกลับมาใช้กระบวนการพูดคุย ให้คำแนะนำแนวทางที่ดี การปลอบประโลมแก่นักเรียน ให้อุทิศสำนึกและกลับตัว

4.6 การนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

1) ส่งเสริมและเป็นแบบอย่างในการนำมาขยายอิสลามมาใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะความมีระเบียบวินัย

2) สร้างแรงจูงใจให้ทุกคนรู้สึกอยากจะทำดี

3) โรงเรียนต้องส่งเสริมการปรับใช้วิถีชีวิตตามรูปแบบอิสลาม และถือเป็นเป้าหมายสูงสุดในการนำกระบวนการตวับียะฮฺ มาปรับใช้ในโรงเรียน

4) พยายามส่งเสริม สนับสนุนในการทำคุณงามความดีให้เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันให้ได้

5) ควรให้มีการเรียนการสอน อบรม หรือทำกิจกรรมกลุ่มวัยรุ่น

6) สร้างแรงบันดาลใจให้ครูนักเรียนได้นำความรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

7) สร้างความตระหนักให้ครูและนักเรียนมีการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันให้เห็นเป็นที่ประจักษ์แล้วเกิดเป็นความเคยชินและติดเป็นนิสัย

8) ควรส่งเสริม กระตุ้นหรือกำกับใช้ให้มีการนำมาปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ไม่ใช่แค่การเรียนรู้แล้วก็จบกันไป

4.7 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1) ควรจัดอบรมครู นักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นโครงการประจำปี และจัดให้มีทุกปี พร้อมทั้งมีการติดตาม นิเทศ และมอบเกียรติบัตร

2) การทำตัวอย่างสม่ำเสมอเป็นแบบอย่างที่ดี และการเป็นแบบอย่างที่ดีนั้นดีกว่าการพูด

3) ทำกิจกรรมร่วมกันทั้งโรงเรียน นักเรียนจะเห็นความสำคัญมากขึ้น

4) สื่อต่างๆน่าจะมีส่วนสำคัญในกระบวนการตวับียะฮฺ

5) ผู้ที่ทำหน้าที่ตวับียะฮฺต้องมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีต่อการตวับียะฮฺ

6) แลกเปลี่ยนครูอิสลามศึกษาในระหว่างโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

7) ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความตระหนักถึงความเป็นบ่าวของอัลลอฮฺให้มาก

8) กระบวนการตวับียะฮฺ อิสลามียะฮฺเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความอดทนสูง ดังนั้นต้องใช้เวลาจึงจะประสบผลสำเร็จ

9) กระบวนการตวับียะฮฺ อิสลามียะฮฺต้องใช้ความพยายามและความอดทนสูง พร้อมๆกับการใช้เวลาพอสมควร ไม่อาจทำให้เกิดผลในระยะเวลาดสั้นๆ แบบพลิกฝ่ามือ ดังนั้นผู้ที่รับผิดชอบ ต้องเป็นผู้ที่มีความอดทนและมีจิตใจที่สูงส่งและเสียสละอย่างแท้จริง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย คือผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เกี่ยวกับการตรึบียะฮุ อิสลามียะฮุและการนำมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

1-ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจต่อการตรึบียะฮุ อิสลามียะฮุ แต่ก็อาจแตกต่างกันบ้างในเนื้อหาสาระดังที่ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ให้สัมภาษณ์ดังนี้

“การตรึบียะฮุ อิสลามียะฮุ คือ การอบรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในเรื่องศาสนา สอนให้มีความรู้ศาสนา พร้อมทั้งมีความบริสุทธิ์ใจในการทำความดี การทำอิบาดะฮุต่างๆ ต่ออัลลอฮุอย่างต่อเนื่อง”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนประทีปศาสน์, นายนิรัญ เทพลักษณ์, 21 ธันวาคม 2560)

“การตรึบียะฮุ อิสลามียะฮุ คือ การอบรมสั่งสอน การปรับปรุง การพัฒนา การปกครองดูแลครูและนักเรียนตามรูปแบบอิสลามและนำไปบูรณาการในการจัดการศึกษาให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ในส่วนของการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีทั้งศาสนาและสามัญ ซึ่งถ้าหากเราพิจารณาให้ดีแล้ว จะเห็นว่าอยู่ในกรอบของอิสลามทั้งหมด ดังนั้นการเรียนการสอนสามัญของโรงเรียนก็ได้นำกระบวนการตรึบียะฮุ อิสลามียะฮุเข้าไปสอดแทรกให้นักเรียนได้ปฏิบัติด้านคุณธรรม จริยธรรมและครูที่ทำการสอนสามัญ ให้เขาเข้าใจว่า ถึงแม้ว่าเขาจะสอนสามัญเขาจะต้องนำระบบตรึบียะฮุเข้าไปใช้ด้วย เพื่อให้คนที่สอนสามัญหรือเรียนสามัญกลับไปสู่หลักการอิสลาม จุดมุ่งหมายสูงสุดก็คือนำคนไปสู่อิสลาม พัฒนาอิสลาม แม้ว่าจะเป็นวิชาสามัญก็ตาม รูปแบบและวิธีการยังคงอยู่แบบอิสลาม”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนพัฒนศาสนวิทยา, นายรัชชัช วิเชียรสง่าง, 3 ตุลาคม 2560)

“การตรึบียะฮุ อิสลามียะฮุ คือการจัดการศึกษา อบรม ชัดเกล้า โดยกระบวนการในการที่จะสร้างนักเรียนให้เป็นคนคุณธรรมตามหลักการอิสลาม หากเราพูดถึงวิชาการนักเรียนสามารถอ่านอัลกุรอานได้ นักเรียนสามารถใช้ภาษาอาหรับ ภาษาอังกฤษ ภาษามลายูได้ หากเราพูดถึงกิจกรรม นักเรียนสามารถทำงานได้ ทำงานเป็น สามารถทำงานสถานนักเรียนได้ สามารถช่วยเหลือกันได้ในห้องเรียน สามารถให้ความช่วยเหลือผู้อื่นได้ สามารถให้การบริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้อื่นได้”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนมดรอชาตุลอุลุมิดดิน, นายจักรกฤษ พิภูลกภาพ, 20 ตุลาคม 2560)

“การตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺตามความคิดเห็นส่วนตัว คือการจัดการศึกษาที่ครอบคลุม ตั้งแต่จิตวิญญาณ สติปัญญา ร่างกายและอัครลาภ มิติทางสังคม ทุกๆด้านให้เป็นการตรูบียะฮฺที่มีความสมดุลและสอดคล้องซึ่งกันและกัน ไม่หนักไปข้างหนึ่งข้างใด การตรูบียะฮฺในความเข้าใจอีกอย่างหนึ่งก็คือ เป็นการให้ความสำคัญกับจิตวิญญาณ และจิตวิญญาณนี่เองที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาการด้านอื่นๆ พื้นฐานที่สำคัญของการตรูบียะฮฺนั่นก็คือการพัฒนาจิตวิญญาณ ส่วนด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านร่างกายนั้นเป็นผลผลิตมาจากการตรูบียะฮฺทางด้านจิตวิญญาณ ถ้าหากเรามองจากการจัดการศึกษาทั่วไปนั้น เราจะเห็นว่าเขาให้ความสำคัญในด้านสติปัญญา ความฉลาดเป็นฐาน แต่ถ้าหากเรามองจากผู้ que เข้าใจอิสลาม สติปัญญาย่อมถูกพัฒนามาจากจิตวิญญาณ ถ้าหากมองจากศาสตร์จิตวิทยากับศาสตร์อิสลามนั้นมีความสอดคล้องกัน อัลลอฮฺทรงสร้างมนุษย์มาจากดิน ดินนั้นเป็นร่างกายไม่ใช่ชีวิต แต่อัลลอฮฺทรงใส่ลงไปในร่างกายนั้นคือรูกฺ หรือจิตวิญญาณ เพราะฉะนั้นจิตวิญญาณคือแก่นของชีวิตมนุษย์ การจะพัฒนาคนให้เกิดความสมดุล ต้องเริ่มที่การพัฒนาจิตวิญญาณ เพราะฉะนั้นการตรูบียะฮฺหรือการจัดการศึกษาที่ไม่ให้ความสำคัญกับจิตวิญญาณ สำหรับผมแล้ว ผมถือว่าเป็นการจัดการศึกษาที่สูญเปล่า เป็นการจัดการศึกษาที่ไม่มีน้ำหนักในตาซึ่งของอัลลอฮฺ เนื่องจากว่าความเข้าใจในเรื่องของการตรูบียะฮฺแบบนี้ ในสังคมบ้านเรามันยังน้อย เรายังเข้าใจการตรูบียะฮฺเหมือนกับที่ชาวตะวันตกเข้าใจ เหมือนกับการจัดการศึกษาที่ได้รับอิทธิพลการจัดการศึกษาจากตะวันตก พอเราพูดเรื่องการตรูบียะฮฺ เราก็จะพูดแบบตะวันตก เป้าหมายของการตรูบียะฮฺ คือการพัฒนาสติปัญญา อารมณ์ สังคม จริงๆแล้ว ความชาญฉลาดของคนจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจิตวิญญาณ เพราะเราไปตีความความชาญฉลาดเหมือนกับคนตะวันตก คือสมองดี เรียนเก่ง แต่ท่านรอซูล ﷺ กลับให้นิยามความชาญฉลาดอีกแบบหนึ่ง นั่นก็คือ คนฉลาดคือคนที่เตรียมความพร้อมเพื่อชีวิตหลังความตาย นั่นคือการทำอาหารกับวิญญาณ แล้วท่านนบี ﷺ บอกว่าคนโง่ก็คือคนที่ทำตามอารมณ์พื้นฐานของตัวเองและมีความหวังลมๆแล้งๆ แต่เรากลับไปมองและยึดเอาตามแบบตะวันตก เพราะฉะนั้นหากเราจะพัฒนาให้คนฉลาด เราก็ต้องเริ่มพัฒนาคนที่จิตวิญญาณ แต่ในวันนี้สายตาของเราถูกใส่แว่นตะวันตก การจัดการศึกษาของเราจึงต้องเอาแบบตะวันตก ด้วยความเข้าใจแบบนี้ในคนสองคนมันไม่สามารถที่จะทำให้การตรูบียะฮฺในความหมายนี้ถูกใช้อย่างครอบคลุมในโรงเรียน ดังนั้นมันจะต้องทำงานเพื่อให้คนได้เข้าใจการตรูบียะฮฺในการจัดการศึกษา มีอีกอย่าง หากเราพูดการตรูบียะฮฺในทางจิตวิทยา มันจะทำให้มุสลิมอีกกลุ่มหนึ่งเข้าใจว่า เราพัฒนาเฉพาะด้าน เฉพาะจิตวิญญาณ เพราะเขาเข้าใจแบบแยกส่วน ในขณะที่อิสลามไม่ได้สอนให้เราแยกส่วน แต่อิสลามสอนให้เห็นถึงการ

เชื่อมโยงกันทั้งหมด เมื่อพัฒนาจิตวิญญาณมันจะส่งผลต่อสมอง รั้วได้อย่างไร ถ้าเราไปอ่านหนังสือทางจิตวิทยา มันจะมีคำว่า IQ , EQ , SQ แล้ว IQ คืออะไร IQ คือความฉลาดทางสมองสติปัญญา เขาพบคำคำนี้ เนื่องจากมาจาก มีนักวิทยาศาสตร์ไปศึกษาการทำงานของสมอง แล้วเขาจะวัดว่า สำหรับสมองจะมีความฉลาดมากน้อยขนาดไหน จะมีมาตรวัดว่า IQ คนที่มีความฉลาดที่มี IQระดับหนึ่งร้อย สติปัญญาอยู่ในระดับปกติ ถ้าต่ำกว่าหนึ่งร้อยแสดงว่าผิดปกติ แต่ถ้าหนึ่งร้อยสี่สิบแสดงมีความเป็นอัจฉริยะ นี่คือมาตรวัดความฉลาด เขาจึงเรียกสิ่งนี้ว่า IQ IQเกิดมาจากการศึกษาการทำงานของสมอง ต่อมาเมื่อนักวิทยาศาสตร์ในยุคนั้น เขาก็บอกว่าคนที่ฉลาดมากจะประสบความสำเร็จในชีวิต ต่อมามีคนมาล้างทฤษฎีนี้ เพราะว่าเขาไปศึกษาการทำงานของจิตใจ คนที่ศึกษาการทำงานของจิตใจ เขาก็พบเรื่อง EQ และIQกับคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิตนั้นไม่ใช่ความฉลาด แต่ต้องมีEQสูง EQคืออารมณ์ดี สามารถคบค้าสมาคมกับใครก็ได้ คนฉลาดบางที ก็ฉลาดแต่เพียงลำพัง แต่ไม่สามารถคบค้าสมาคมกับผู้ใดได้ก็ทำให้ชีวิตพบกับความล้มเหลวได้ จะต้องให้EQสูง จึงจะประสบความสำเร็จในชีวิต เพราะฉะนั้น การศึกษายุคหลังจึงมุ่งพัฒนาIQและEQ ต่อมาเมื่อนักวิทยาศาสตร์อีกคนมาศึกษาความสัมพันธ์การทำงานของสมองกับจิตใจ ว่ามีความสัมพันธ์หรือไม่ ตรงนี้เป็นประเด็นที่น่าสนใจ นักวิทยาศาสตร์จึงค้นพบเรื่องSQ SQ คือความสามารถทางจิตวิญญาณ เขาค้นพบว่าในสมองของคนมีจุดๆหนึ่งที่เรียกว่าจุดฮอตสปอต จุดฮอตสปอตคือ เมื่อคนเราทำอะไรก็ตามที่ทำให้จิตสงบ ถ้าของอิสลามก็คือการทำอิบาดาต การซุกรุลลอฮฺ หรืออ่านอัลกุรอาน ทำให้จิตสงบ คนเมื่อจิตสงบ มันจะทำให้จุดฮอตสปอตฉายแสงวูบวาบ ก็จะทำให้เซลล์สมองแตกแขนง พอเซลล์สมองมีการแตกแขนงมากๆ พื้นที่สมองมีขอบจำกัด มันก็ทำให้เกิดรอยหยักในสมองมาก พอเกิดรอยหยักในสมองมาก ก็ยอมทำให้คนฉลาด มีIQสูง มีEQสูง เพราะSQที่ถี่กลับ แล้วSQคืออะไร มันก็คือสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงฝังไว้ในจิตใจมนุษย์ ทำไมที่คิดเช่นนี้ เพราะหะดีษที่กล่าวว่า ในร่างกายมนุษย์นั้นมีก้อนเนื้ออยู่ก้อนหนึ่ง หากว่ามันดี ก็จะทำให้ร่างกายทั้งหมดนั้นดีด้วย แต่ถ้าหากว่ามันเสีย มันก็จะทำให้ร่างกายทั้งหมดนั้นเสียด้วย จงรู้ไว้เถิดว่าก้อนเนื้อก้อนนั้นคือหัวใจ แต่ในทางวิทยาศาสตร์ หัวใจมีหน้าที่อะไร มันมีหน้าที่สูบฉีดโลหิต ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเป็นคนดี คนชั่วเลย แล้ว ก้อนบุนตรงนี้มันคืออะไร ตามความเข้าใจมันก็คือจิตใจ จิตใจที่มีความรู้สึก รัก เกลียดต่างๆ แต่ลึกไปกว่าจิตใจ มันมีจิตวิญญาณ จิตวิญญาณนี้เข้าใจว่ามันคือรูหูที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ฝังเอาไว้ในร่างกายมนุษย์ เพราะฉะนั้น การตรูบียะฮฺในมุมมองของผมก็คือ การพัฒนาจิตวิญญาณเป็นพื้นฐาน และยังมีอีกประเด็นหนึ่งอีกนั่นก็คือ AQ คือความสามารถในการเผชิญหน้ากับปัญหา มีหะดีษอยู่ต้นหนึ่งที่เรามักจะอ่านในบทของความอิดลาค

แต่เราจะนำมากล่าวถึงในด้านจิตวิทยา หะดีษที่ชายสามคนเดินทางไปในป่า เกิดฝนตกและหลบเข้าไปอยู่ในถ้ำ รุ่งๆก็มีหินหล่นลงมาปิดปากถ้ำ ไม่สามารถจะออกมาจากถ้ำได้ แล้วสามคนนี้ออกจากถ้ำ ด้วยสาเหตุใด ด้วยความดีของแต่ละคน คนละหนึ่งอย่าง ความดีที่คิดว่าฉันทำแล้วอัลลอฮ์ ﷻ จะทรงรับ คนหนึ่งบอกว่าฉันทำความดีต่อพ่อแม่ คนที่สองบอกว่าฉันมีโอกาสทำซินาแต่ฉันไม่ทำ ประเด็นนี้ที่เราไม่ทำซินาเพราะเรามีอีมานหรือเป็นเพราะเราไม่มีโอกาส ในหะดีษตรงนี้ ชายคนนี้มีโอกาส แต่เขาไม่ทำซินา ชายคนที่สามไม่ซื้อโกงค่าจ้าง แล้วชายทั้งสามคนนี้ใช้ความดีมาตะวัสสุล (เป็นสื่อกลาง) ให้รอดพ้นจากวิกฤติที่เผชิญ เมื่อเอาอัลหะดีษนี้ไปอ่าน แล้วนำอัลกุรอานอีกอายะฮ์มาอธิบายหะดีษนี้ นั่นคือ **ومن يتق الله يجعل له مخرجا** ความว่า ใครก็ตามที่ยำเกรงต่ออัลลอฮ์ พระองค์ก็จะทำให้เขามีทางออก แสดงว่าใครที่มีอุปสรรค อัลลอฮ์ ﷻ จะทรงให้ทางออก ในอายะฮ์นี้มีอัลบาบุน นุซูล (สาเหตุการประทานอายะฮ์) ลงมาตอนที่ท่านหญิงอาอิชะฮ์โดนฟิตนะฮ์ หลุดออกจากกองคาราวาน แล้วมาพร้อมกับศอหาบะฮ์ท่านหนึ่ง ถูกฟิตนะฮ์ แม้กระทั่งท่านนบีเองก็น่าอดคิด นับว่าเป็นอุปสรรค อัลลอฮ์ ﷻ จึงทรงประทานอายะฮ์นี้ลงมา ในที่สุดอัลลอฮ์ ﷻ ก็ทรงคลี่คลายปัญหาให้ ก่อนหน้านั้นเป็นอุปสรรค แล้วคนเหล่านั้นฝ่าฟันออกมาจากถ้ำได้เพราะสาเหตุอะไรหรือ การทำความดีต่อพ่อแม่เป็นความยำเกรง การไม่ทำซินาเป็นความยำเกรง การไม่ซื้อโกงค่าจ้างเป็นความยำเกรง ทุกอย่างคือความยำเกรง ฝ่าฟันอุปสรรคด้วยความยำเกรง นี่แหละความหมายของAQ เพราะใช้อิสลามมาอธิบายความสามารถในการเผชิญหน้ากับปัญหา หรือถ้าเรามีความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ ﷻ สักอย่าง เราไม่ต้องกลัวอะไรสักอย่าง เพราะอัลลอฮ์ ﷻ จะทรงให้ทางออกกับเราเอง การตรูบียะฮ์แบบนี้มันเกิดมาจากความเข้าใจอิสลามที่ถูกต้อง เพราะฉะนั้นการเข้าใจอิสลามอย่างถูกต้องเพียงอย่างเดียว มันยังไม่เพียงพอ มันต้องมีการฝึก การตรูบียะฮ์จริงๆแล้วคำว่าตรูบียะฮ์ คนในบ้านเราใช้ภาษาที่แตกต่างกัน ตรูบียะฮ์คนกลุ่มหนึ่งใช้ แต่คนอีกกลุ่มหนึ่งใช้คำว่า ตะเศววุฟ แต่อีกกลุ่มปฏิเสธตะเศววุฟ และบอกว่าไม่มี จริงๆแล้วมันเป็นเรื่องเดียวกัน แต่ใช้ภาษาคนละอย่าง เป้าหมายของตะเศววุฟ ตรูบียะฮ์ ก็คือมุ่งพัฒนาด้านจิตวิญญาณ นี่คือชุดความรู้ของคนมุสลิมที่อยู่กันคนละคณะกัน ซึ่งแต่ละคณะก็นำชุดความคิดของตนดังกล่าวมาตัดสินคนอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งมันก็ผิดกันทั้งหมด ดังนั้นใครอยู่คณะไหน ก็ให้เป็นไปตามคณะนั้น อย่ามาแทรกแซงกัน เป้าหมายอย่างเดียว ก็คือการพัฒนาจิตวิญญาณ ถ้าคนเรามีจิตวิญญาณที่สูงส่ง ก็จะไม่มีปัญหาหะหว่างกัน ปัญหามันจะหมดไป”

(รองผู้อำนวยการโรงเรียนมุสลิมสันติธรรมมูลนิธิ, นายชากีริน สุมาลี, 28กันยายน2560)

“การตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุ คือ การศึกษาศาสตร์ในอิสลาม และการศึกษาศาสตร์ในอิสลามคือ กระบวนการอบรม ชัดเกล้า และการดูแลครู ดูแลนักเรียนพร้อมทั้งจัดกระบวนการเรียนการสอนที่นำไปสู่ความเข้าใจอิสลามและการปฏิบัติในชีวิตจริง”

(รองผู้จัดการโรงเรียนอัลมูวาหิดีน, นายอับดุลเลาะ แววรณจิตต์, 20 กันยายน 60)

2-มีการนำกระบวนการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุ มาปรับใช้ในโรงเรียน แต่จะมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละโรงเรียน รวมทั้งการให้ความสำคัญและความสำคัญต่อการนำมาปรับใช้อย่างจริงจัง ดังที่ผู้บริหารของแต่ละโรงเรียนได้ให้สัมภาษณ์ไว้ ดังนี้

“เราได้นำกระบวนการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้โดยผ่านโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ เช่น โครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน การถือศีลอดสุนนะฮุ การไปร่วมละหมาดญะนาซะฮุ การบำเพ็ญประโยชน์ด้านต่างๆ เช่น การร่วมกันทำความสะอาดห้องน้ำมัสยิด โรงเรียน ชุมชน การส่งนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายออกฝึกสอนนักเรียนภาคีภักดิ์ในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ตามชุมชนต่างๆ เป็นต้น”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนประทีปศาสน์, นายนิรัญ เทพลักษณะ, 21 ธันวาคม 2560)

“โรงเรียนได้นำกระบวนการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนได้วางไว้ ทั้งรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือนและรายปี ทำเป็นประจำอย่างต่อเนื่องและทุกปี การศึกษา การนำหลักการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ด้วยการปลูกจิตสำนึกให้กับบุคลากรครูด้วยสโลแกนที่ว่า พัฒนาไปสู่อิสลามด้วยอิสลาม ในฐานะที่เราเป็นโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญ ในการนำพาโรงเรียนจำเป็นที่ต้องเป็นไปตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียนหรือกลยุทธ์ที่โรงเรียนวางไว้ ดังนั้นเราจึงนำหลักการตรูบียะฮุไปใส่ไว้ในปรัชญา วิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน เพราะส่วนใหญ่เราจะเห็นว่าโรงเรียนไม่มีกลยุทธ์ หรือวิสัยทัศน์ที่นำหลักการตรูบียะฮุเข้าไปปรับใช้เลย หากเรานำหลักปรัชญา วิสัยทัศน์ หรือกลยุทธ์ มันก็จะนำหลักการตรูบียะฮุนี้ไปด้วย”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนพัฒนศาสนวิทยา, นายธวัชชัย วิเชียรสง่าง, 3 ตุลาคม 2560)

“เราได้นำกระบวนการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในรูปของกิจกรรม และการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันของนักเรียน แม้ว่าจะมีการเรียนการสอนภาคสามัญ ภาคศาสนา แต่แนว

ปฏิบัติก็ยังอยู่ในกรอบของศาสนาอิสลาม อาจจะไม่มากและเด่นชัดตามหลักการอิสลาม แต่ก็ถือว่าได้ในระดับหนึ่ง”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมชาตูลอุมิดดิน, นายจักรกฤษ พิภูลกาฬ, 20 ตุลาคม 2560)

“โรงเรียนได้นำแนวความคิดการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺมาใช้ในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยแบ่งกลุ่มนักเรียน ออกเป็นกลุ่มๆ นักเรียนกลุ่มปกติ นักเรียนกลุ่มที่กำลังมีปัญหา นักเรียนกลุ่มเสี่ยง และนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหา นักเรียนในแต่ละกลุ่ม เราก็ใช้กระบวนการตรูบียะฮฺ กระบวนการตรูบียะฮฺแรกที่เราใช้ก็คือ การตะอารฟ การทำความรู้จักกับนักเรียนเป็นรายบุคคล ตะอารฟเพื่ออะไร ตะอารฟเพื่อให้ที่จะให้การตะกาฟูล เพื่อให้จะให้การช่วยเหลือ นี่คือการบวนการตรูบียะฮฺที่เข้าไปที่สอดแทรกในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพราะระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เขาพัฒนามา มันก็คือการตรูบียะฮฺนี้เอง เป็นการตรูบียะฮฺที่ไม่มีรูป แล้วเราในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนี้ เรามาใส่รูปเข้าไป มันก็จะกลายเป็นระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีรูปแบบการตรูบียะฮฺ”

(รองผู้อำนวยการโรงเรียนมุสลิมสันติธรรมมูลนิธิ, นายชากรีน สุมาลี, 28 กันยายน 2560)

“การนำกระบวนการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺมาใช้ในโรงเรียน ด้วยการส่งเสริมกันในเรื่องของจริยธรรม การให้ความเคารพเชื่อฟังต่อผู้อาวุโส และการให้เกียรติกันซึ่งกันและกันในระหว่างครูกับครู ครูกับนักเรียน หรือครูกับผู้บริหาร กำชับ ส่งเสริมการใช้มารยาท เช่นการให้สลาม ส่วนในเรื่องการเรียนการสอน ก็ให้ครูเป็นเหมือนพ่อแม่เหมือนแม่ของนักเรียน ที่คอยสอดส่องดูแลนักเรียนเกือบทุกเรื่อง ทั้งเรื่องเรียน เรื่องพฤติกรรม เรื่องต่างๆที่เกี่ยวกับชีวิตของเขา แนะนำชีวิต แนะนำแนวเรื่องศาสนา เชื้อเรื่องการละหมาด เชื้อเรื่องการแต่งกาย เชื้อเรื่องเล็บ เรื่องอะไรต่างๆ ผู้เป็นครูพ่อครูแม่เหมือนกับเป็นคนที่ยอดดูแลนักเรียนเหล่านี้ให้อยู่ในกรอบของอิสลาม โดยทำอยู่เป็นประจำและต่อเนื่องของการทำกิจกรรมหน้าแถว ส่วนเวลาที่อยู่ในห้องเรียนก็จะเป็นหน้าที่ของครูประจำชั้น ในการให้การดูแล แนะนำ เข้าถึงกับนักเรียนทุกคน โดยไม่มองข้ามนักเรียนคนหนึ่งคนใดไปในความแตกต่างระหว่างบุคคลว่า เป็นเด็กกำพร้าหรือไม่ เป็นเด็กที่ไม่มีพื้นฐานศาสนาเลยหรือไม่ หากเป็นเช่นนั้นก็จำเป็นที่จะต้องให้การดูแลเป็นพิเศษ ส่วนบุคลากรครูคนอื่นๆก็มีหน้าที่คอยดูแลเช่นกัน คอยบอก คอยแนะนำ คอยตักเตือนให้นักเรียนอยู่ในกรอบที่โรงเรียนวางไว้ ส่วนนักเรียนหอพักก็มีการสอน การอบรม หลังละหมาดมัฆริบด้วย สอนอ่านอัลกุรอาน ทำหะละเกาะฮฺอัลกุรอานบ้าง ซึ่งครูหอพักจะเป็น

ผู้รับผิดชอบ โดยตระหนักเสมอว่า นักเรียนที่จากพ่อจากแม่มา เมื่อเขามาอยู่กับเรา ทำอย่างไรให้เขามีความรู้สึกว่าเขาได้อยู่เช่นเดียวกับที่ได้อยู่กับคุณพ่อคุณแม่”

(รองผู้จัดการโรงเรียนอัลมูวาหะดีน, นายอับดุลเลาะ แววรรณจิตต์, 20 กันยายน 60)

3-ผู้บริหาร ครูมีแนวทางการนำกระบวนการตรูปียะฮู อิสลามียะฮูมาปรับใช้ในโรงเรียนตามกรอบ ศักยภาพและบริบทของแต่ละโรงเรียน จากการใช้สัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้

“ส่งเสริม บอก แนะนำและชี้แจงให้ครูผู้สอนได้รับรู้ ได้เข้าใจถึงแนวทางการปรับปรุงพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี แล้วบรรดาคุณครูก็นำไปปรับใช้กับนักเรียนทั้งในส่วนของรายวิชา การอยู่ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน จัดอบรมคุณธรรมและจริยธรรมทั้งครูและนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ จัดโครงการและกิจกรรมต่างๆในพัฒนาศักยภาพนักเรียนทั้งด้านวิชาการและบุคลิกภาพ”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนประทีปศาสน์, นายนิรัญ เทพลักษณะ, 21 ธันวาคม 2560)

“แนวทางการนำกระบวนการตรูปียะฮู อิสลามียะฮูมาปรับใช้ในโรงเรียนคือ เราแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ในส่วนแรกนำมาปรับใช้ในรายวิชาต่างๆ ด้วยการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม อิสลาม ส่วนที่สองนำมาปรับใช้ในกระบวนการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วยกิจกรรมศาสนา ในส่วนกิจกรรมภาคสามัญก็ให้บูรณาการด้วยกับอิสลาม และส่วนที่สามคือนำมาปรับใช้กับการบริหารจัดการภายในโรงเรียน ซึ่งแนวทางการจัดการภายใน เรายึดการอยู่ร่วมกันในเชิงอิสลาม ยึดความเป็นพี่น้องมากกว่าที่จะยึดเอาตำแหน่งมาใช้ในการบริหารจัดการ และในระหว่างครูกับนักเรียน เมื่ออยู่ในห้องเรียนกับบทบาทของการเป็นครู เป็นนักเรียน แต่นอกเหนือจากนั้น บางทีอาจเป็นพี่เป็นน้องกัน เป็นเพื่อนกัน หรือบางครั้งก็เป็นพ่อเป็นแม่กัน เพื่อสร้างความใกล้ชิด และการอบรมสั่งสอนที่จะยังผลต่อนักเรียน”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนพัฒนาศสนวิทยา, นายธวัชชัย วิเชียรสร่าง, 3 ตุลาคม 2560)

“โดยส่วนใหญ่จะเป็นการให้เชิงวิชาการ ความรู้ เช่น การอบรม บรรยาย ในกิจกรรมก็มีบ้าง เช่น การให้นักเรียนบำเพ็ญประโยชน์ การให้นักเรียนร่วมกันบริจาค การละหมาด กิจกรรมแก้ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา การถือศีลอด การบริจาคทาน การมาอ้อฟซึ่งกันและกัน หากนักเรียนทำผิดก็มีกระบวนการลงโทษโดยใช้ไม้เรียวบ้าง เพื่อให้นักเรียนอยู่ในกรอบของศาสนา”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมอัสลามุลมุฮัมมัดีน, นายจักรกฤษ พิกุลกาฬ, 20 ตุลาคม 2560)

“ยังไม่มีอะไรเด่นชัดในแนวทางการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อีสลามี่ยะฮุมาปรับใช้ มีบ้างนิดหน่อยก็การสอนอัลกุรอาน รูปแบบหะละเกาะฮุ แต่เป็นแค่ครั้งคราวและไม่ต่อเนื่อง ไม่ได้เป็นระบบ ทำเพราะความตระหนักส่วนบุคคลเท่านั้น หรือมีก็น้อยมาก ที่น้อยมากเพราะเนื่องมาจากความเข้าใจเรื่องการตรูปียะฮุ อีสลามี่ยะฮุในบ้านเรามันยังน้อย มันก็ทำให้การนำมาใช้อยู่ในระดับน้อย เขายังไม่เข้าใจว่าการตรูปียะฮุคืออะไร เขาเข้าใจเพียงตะอูลีมเพียงอย่างเดียว และที่สำคัญเขาไม่เข้าใจว่าตะอูลีมมีความแตกต่างกับตรูปียะฮุอย่างไร ตะอูลีม ตรูปียะฮุ และอีกอย่างคือตะออดีบ แต่บ้านเรารู้จักเพียงตะอูลีมเพียงอย่างเดียว เมื่อตะอูลีมเพียงอย่างเดียว มันก็เป็นแค่การท่อง การจำ ไม่มีการฝึกฝน”

(รองผู้อำนวยการโรงเรียนมุสลิมสันติธรรมมูลนิธิ, นายชากีร์น สุมาลี, 28 กันยายน 2560)

“มีการนำมาปรับใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ทั้งภาคศาสนาและสามัญ โดยให้เห็นว่าการเรียนการสอนทั้งสองรูปแบบนั้นมีความสำคัญและเป็นรายละเอียดของอิสลามทั้งสิ้น ไม่ได้แยกกันคนละส่วน แต่จะต้องไปด้วยกัน หากมีทฤษฎีใดที่ค้านกับอิสลาม คุณครูก็ต้องอธิบายให้นักเรียนเข้าใจอย่างกระจ่างชัด พร้อมกันนั้นก็จัดกิจกรรมต่างๆที่หลากหลาย เพื่อฝึกให้นักเรียนได้มีความกล้าแสดงออก มีกิจกรรมตรูปียะฮุและกักิจกรรมฮาลาเกาะฮุในประจำวัน ส่วนนักเรียนที่อยู่ประจำก็จะมีปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน มีทั้งช่วงตอนเย็นและกลางคืน เช่นการละหมาดร่วมกัน การอ่านและศึกษาอัลกุรอาน อ่านดุอาอ์และอัชการุนนะบะวียะฮุเข้าเย็น มีกิจกรรมเวที กิจกรรมฝึกการบรรยาย กิจกรรมการนะซีหะฮุ เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ กิจกรรมกีฬามุสลัยลุ เพื่อฝึกให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ที่นักเรียนได้เรียนรู้มา กิจกรรมมุค็อยยัม กิจกรรมกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ การจัดป้ายนิเทศต่างๆเกี่ยวกับอิสลาม และมีให้รางวัลสำหรับนักเรียนที่มีมารยาทดี เป็นต้น”

(รองผู้จัดการโรงเรียนอัลมูวาหิดีน, นายอับดุลเลาะ แวววรรณจิตต์, 20 กันยายน 60)